

Redovisning av 2019 års statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området

En uppföljning av hur medlen har använts
under det aktuella bidragsåret

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2020-9-6904
Publicerad www.socialstyrelsen.se, september 2020

Förord

Denna rapport är Socialstyrelsens årliga redovisning till regeringen och ingår i Socialstyrelsens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Rapporten redogör för den verksamhet som organisationerna som mottog bidraget 2019 genomfört och för Socialstyrelsens bidragsgivning. Rapporten har sammanställts av Sara Billfalk. Utredarna Peter Redving, Ylva Gårdhagen samt statistikern My Raquette har deltagit i arbetet. Ansvarig enhetschef för uppdraget har varit Niklas Eneroth.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Uppdraget	9
Underlag till redovisningen	9
Resultat av 2019 års uppföljning	10
Om utlysningen av statsbidraget	10
Beviljade ansökningar 2019	10
Fördelning av medel mellan områden	11
Merparten av statsbidraget har förbrukats	12
Om organisationerna som beviljades statsbidrag 2019	13
Mål- och resultatstyrning ett utvecklingsområde	14
Verksamhet som har finansierats med statsbidraget	15
Alkohol och narkotika	16
Utsatta barn och deras familjer	18
Motverka våld mot kvinnor	19
Stöd till efterlevande personer	20
Främja en god hälsa i befolkningen	21
Främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg	22
Ej hänfört till huvudområde	23
Erfarenheter av statsbidraget	23
Socialstyrelsens kommentarer	25
Bilaga 1. Fördelning och förbrukning av 2019 års statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området	27
Bilaga 2. Medlemsantal och medlemsutveckling	30

Sammanfattning

Under 2019 fördelade Socialstyrelsen totalt 96 376 000 kronor i verksamhetsbidrag till 61 organisationer inom det sociala området. Organisationerna som har fått del av bidraget i enlighet med förordning (2011:1062) för sin sociala verksamhet är vanligtvis verksamma inom flera av förordningens områden men har beviljats medel inom ett huvudsakligt område enligt följande

- 24 organisationer inom området alkohol och narkotika.
- 17 organisationer inom området utsatta barn och deras familjer.
- 7 organisationer inom området att motverka våld mot kvinnor.
- 6 organisationer inom området att ge stöd till efterlevande personer.
- 5 organisationer inom området att främja en god hälsa i befolkningen.
- 1 organisation inom området att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg.
- Därutöver har en organisation beviljats medel för verksamhet inom flera av förordningens områden och har därför inte sorterats under ett visst område.

Av uppföljningen framgår att den största andelen av statsbidraget har tilldelats området att motverka våld mot kvinnor (39 procent av medlen) i likhet med föregående år, därefter har en stor del av bidraget även gått till områdena alkohol och narkotika (32 procent av medlen) följt av utsatta barn och deras familjer (20 procent av medlen).

Socialstyrelsen bedömer att syftet med statsbidraget har främjats genom att statsbidraget har finansierat verksamhet inom förordningens samtliga områden och organisationerna har använt medlen i syfte att förbättra villkoren för människor som befinner sig i en utsatt situation. Merparten har bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete, informations- och opinionsbildande arbete samt verkat för att människor i en utsatt levnadssituation har kunnat förbättra sina levnadsvillkor och påverka och delta i samhällsutvecklingen. En stor del har också arbetat med hälsofrämjande insatser och med insatser som har kommit deras lokala eller samordnande arbete till del.

Socialstyrelsen kan konstatera att organisationernas arbete när det gäller att utveckla en god mål- och resultatstyrning går åt rätt håll även om detta arbete behöver stärkas ytterligare.

I uppföljningen framkommer att organisationerna överlag är positiva till utformningen av statsbidraget. Socialstyrelsen har under året digitaliserat arbetet med ansöknings- och återrapporteringsförfarandet vilket har uppskattats av bidragsmottagarna. Merparten framför också synpunkter där de skulle vilja se en mer långsiktig finansiering än ett år samt att beslut om medel fattas innan bidragsårets början för underlätta planeringen av verksamheten.

Socialstyrelsen ser vissa utmaningar i bidragsgivningen av det här statsbidraget då det finansieras via olika anslag samt att inte alla områden har öronmärkta medel vilket innebär att myndigheten måste prioritera mellan områden vid fördelning av medel. Vanligtvis prioriterar myndigheten mellan inkomna ansökningar och vilka organisationer som har bäst förutsättningar

att uppfylla syftet som anges i förordningen, men i det här fallet måste myndigheten även beakta tillgängliga medel och säkerställa en bra balans i fördelningen mellan berörda områden. Socialstyrelsen har även noterat att organisationer upplever att det finns en otydlighet kring hur myndigheten fördelar medlen.

För att förenkla bedömningsarbetet och skapa tydlighet i bidragsgivningen föreslår myndigheten att anslag och förordning ses över. Ett förslag är att behålla nuvarande förordning men att medel öronmärks per område. Ett förslag är också att se över vilka områden som ska fördelas av Socialstyrelsen utifrån myndighetens ansvarsområden. Statsbidrag för att främja en god hälsa i befolkningen och ge stöd till efterlevande personer skulle exempelvis kunna hanteras av Folkhälsomyndigheten. Likaså skulle statsbidrag som riktar sig till området att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg kunna läggas i egen förordning eftersom vård och omsorg inte utgör självklara delar av det sociala området.

Uppdraget

Socialstyrelsen har sedan 2012 regeringens uppdrag att fördela statsbidrag enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Bidraget får lämnas till ideella organisationer som bedriver frivilligt arbete inom ett eller flera av följande områden:

- alkohol och narkotika
- utsatta barn och deras familjer
- att motverka våld mot kvinnor
- att ge stöd till efterlevande personer
- att främja en god hälsa i befolkningen, dock genom andra verksamheter än idrotts- och friluftsverksamheter
- att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg.

Syftet med statsbidraget är att stödja utvecklingen av ett civilt samhälle som bidrar till att människor som befinner sig i eller riskerar att befinna sig i en utsatt situation, kan förbättra sina livsvillkor samt påverka och delta i samhällsutvecklingen, eller skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vidare ska statsbidraget ge stöd till organisationernas informations- och opinionsbildande arbete, deras förebyggande och socialt stödjande arbete för människor som antingen befinner sig i eller riskerar att befinna sig i en utsatt levnadssituation samt deras hälsofrämjande verksamhet. Syftet med bidraget är också att främja nationella insatser för riksorganisationerna eller för de organisationer som bedriver verksamhet av riksintresse, dels genom att statsbidraget kommer organisationernas lokala eller samordnande arbete till del, dels genom att stödja organisationer som främjar förutsättningar för sådant socialt arbete som 1 § i förordningen omfattar.

Enligt förordningen får statsbidraget lämnas i form av verksamhetsbidrag. Bidraget får även avse vissa kostnader för administration av organisationens verksamhet. Socialstyrelsen ska senast den 30 september 2020 lämna en samlad redovisning till Regeringskansliet där det framgår hur organisationerna har använt medlen i förhållande till syftet som anges i förordningen. Socialstyrelsen ska även redovisa fördelning av medel uppdelat på områdena som anges i förordningen.

Underlag till redovisningen

I december 2019 skickade Socialstyrelsen ett webbaserat återrapporteringsformulär till de 61 organisationer som har beviljats medel inom ramen för statsbidraget. I formuläret ombads de att lämna en ekonomisk redovisning samt redogöra för hur medlen har använts. De fick även redogöra för vilka mål och aktiviteter de har fått bidrag, vilka resultat de har uppnått och hur resultaten förhåller sig till de mål som bidraget beviljats för. Sista svarsdag för återrapporteringen var den 30 april 2020. Samtliga organisationer har återrapporterat och ingår i denna redovisning.

Resultat av 2019 års uppföljning

Om utlysningen av statsbidraget

För 2019 har Socialstyrelsen haft uppdraget att fördela totalt 96 376 000 kronor enligt förordningen. Statsbidraget omfattar tre regleringsbrev och fyra anslagsposter som bestämmer fördelning av medel till ett eller flera av förordningens sex områden. För 2019 ser fördelningen mellan områdena ut enligt följande utifrån regleringsbreven:

- 66 626 000 kronor till områdena alkohol och narkotika, utsatta barn och deras familjer och att motverka våld mot kvinnor (anslag 4:7, ap.3)
- 23 300 000 kronor till området att motverka våld mot kvinnor (anslag 3:1, ap.8)
- 3 450 000 kronor till områdena att ge stöd till efterlevande personer och att främja en god hälsa i befolkningen, dock genom andra verksamheter än idrotts- och friluftsverksamheter (anslag 1:6, ap.2)
- 3 000 000 kronor till området att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg (anslag 1:6, ap.24)

Statsbidraget utlystes i juni 2018 med sista ansökningsdatum den 20 september samma år. Organisationerna fick i ansökan beskriva om de bedriver verksamhet inom ett eller flera områden som anges i förordningen men kunde i myndighetens bidragsgivning endast beviljas medel inom ett huvudområde. Totalt kom det in 100 ansökningar. Av dessa avvisades fyra ansökningar då de var sent inkomna till myndigheten och två ansökningar avskrevs då organisationerna återkallade sina ansökningar. Det medförde att 94 ansökningar behandlades, där det sökta beloppet uppgick till cirka 228,6 miljoner kronor. De inkomna ansökningarna behandlades av bedömningsgrupper med sakkunniga inom förordningens olika tillämpningsområden. Ansökningarna fördelades per huvudsakligt område där de sedan bedömdes i konkurrens med utgångspunkt i de sökandes förmåga att uppfylla statsbidragets syfte och övriga villkor som anges i förordningen. I de fall organisationen har lämnat en återrapportering för tidigare beviljade medel har bedömningen av ansökan även gjorts med beaktande av vad som framgår av redovisningen när det gäller uppnådda resultat och kvalitet i verksamheten.

Beviljade ansökningar 2019

Socialstyrelsen beslutade att bevilja totalt 61 ansökningar vilket är en bifallsfrekvens på 65 procent. Andelen beviljade medel i förhållande till sökt belopp uppgår till 42 procent av sökta medel. Merparten av organisationerna fick ett lägre belopp än vad de hade ansökt om.

Av organisationerna som beviljades medel är fyra organisationer nya, dvs. har beviljats medel för första gången inom ramen för statsbidraget. Två av dessa ligger inom området alkohol och narkotika, en inom området utsatta barn och deras familjer och en inom området att främja en god hälsa i befolkningen. Myndigheten beslutade att avslå 33 ansökningar, antingen på grund av att de inte bedömdes ha tillräckliga förutsättningar att uppfylla syftet som

anges i förordningen och därför prioriterades bort, eller att de inte uppfyllde villkoren för att få bidrag enligt förordningen.

Nedan redovisas antalet behandlade och beviljade ansökningar samt sökt och fördelat belopp per område. Tabellen är ordnad efter antalet behandlade ansökningar.

Tabell 1. Behandlade och beviljade ansökningar per område, samt sökt och beviljat belopp 2019

Områden	Behandlade ansökningar *	Beviljade ansökningar	Andel bevilj. ansökningar	Sökt belopp (kr)	Beviljat belopp (kr)	Andel bevilj. belopp
Alkohol och narkotika	28	24	86%	69 076 100	30 990 000	45%
Utsatta barn och deras familjer	25	17	68%	55 856 389	19 426 000	35%
Motverka våld mot kvinnor	16	7	44%	68 224 957	37 560 000	55%
Främja en god hälsa i befolkningen	15	5	33%	21 967 699	1 550 000	7%
Stöd till efterlevande personer	6	6	100%	5 161 259	1 900 000	37%
Främja utvecklingen av Idéburen vård och omsorg	3	1	33%	3 586 000	3 000 000	84%
Ej hänfört till huvudområde	1	1	100%	4 750 850	1 950 000	41%
Totalt	94	61	65%	228 623 254	96 376 000	42%

Källa: Organisationernas återrapportering av 2019 års statsbidrag.

Med "behandlade ansökningar" avses antal inkomna ansökningar exklusive avvisade ansökningar eller ansökningar som återtagits.

Av tabellen framgår att flest ansökningar har behandlats inom området alkohol och narkotika (28 stycken) och utsatta barn och deras familjer (25 stycken). En ansökan har inte kunnat sorteras inom ett specifikt område och har därför fått en egen kategori *Ej hänfört till huvudområde*.

Sett till andelen beviljade ansökningar per område varierar detta. Områdena att ge stöd till efterlevande personer och alkohol och narkotika har den högsta bifallsfrekvensen medan områdena att främja en god hälsa i befolkningen och idéburen vård och omsorg har den lägsta.

Sett till andelen beviljade medel i förhållande till sökt belopp inom ett område varierar även detta. Högst andel beviljat belopp i förhållande till sökt belopp har området idéburen vård och omsorg med 84 procent av sökta medel och därefter att motverka våld mot kvinnor med 55 procent av sökta medel. Lägst andel beviljat belopp i förhållande till sökt belopp har området att främja en god hälsa i befolkningen med 7 procent av sökta medel.

Fördelning av medel mellan områden

Eftersom anslagssumman för de olika områdena har fastslagits i regleringsbrev har detta till stor del legat till grund för tilldelning av medel inom respektive område. Myndigheten har dock prioriterat mellan områden inom de anslag där medlen inte är öronmärkta.

Det område som tilldelades den största delen av det totala statsbidraget 2019 var området att motverka våld mot kvinnor i likhet med föregående år. Till detta område gick 39 procent av statsbidraget fördelat på 11 procent av

bidragsmottagarna. Precis som 2018 tilldelades området alkohol och narkotika den näst största delen av statsbidraget, dvs. 32 procent av medlen, fördelat på 39 procent av bidragsmottagarna. Därefter tilldelades området utsatta barn och deras familjer 20 procent av statsbidraget. En mindre del av statsbidraget gick till områdena att utveckla en idéburen vård och omsorg, att ge stöd till efterlevande personer, att främja en god hälsa i befolkningen och till den egna kategorin *Ej hänfört till huvudområde*.

Merparten av statsbidraget har förbrukats

Statsbidraget fick användas mellan 1 januari och 31 december 2019. Av återrapporteringen framgår att merparten av medlen har förbrukats. Medel som inte har använts ska i enlighet med förordningen återbetalas till Socialstyrelsen. Sammantaget ska sex organisationer återbetala närmare 211 222 kronor vilket är cirka 0,2 procent av de fördelade medlen. Orsaker till att berörda organisationer inte använde medlen fullt ut var enligt deras beskrivningar, dels att vissa kostnader blev lägre än budgeterat och dels att vissa planerade insatser inte kunde genomföras. Socialstyrelsen har inte behövt återkräva några medel på grund av otillåten användning statsbidraget.

Tabell 2. Fördelade och oförbrukade medel 2019

Bidragsform	Fördelat statsbidrag (kr)	Oförbrukade medel (kr)	Oförbrukade medel (%)	Återkrävt statsbidrag (kr)
Verksamhetsbidrag	96 376 000	211 222	0,2%	0

Källa: Organisationernas återrapportering av 2019 års statsbidrag. Oförbrukat belopp under 200 kronor är inte medräknade i redovisningen då dessa belopp inte faktureras berörda bidragsmottagare.

Enligt förordningen får en viss del av statsbidraget användas till administrativa kostnader och organisationerna har därmed fått redovisa denna kostnad i återrapporteringsformuläret. Som administrativa kostnader räknas telefoni, porto, kontorsmaterial, försäkringar, bankkostnader och redovisningstjänster.

Tabell 3. Andel administrativa kostnader hos organisationerna

Förbrukat statsbidrag (kronor)	Varav kostnad för administration (kronor)	Andel kostnad administration
96 164 778	4 217 611	4,4 procent

Källa: Organisationernas återrapportering av 2019 års statsbidrag

Socialstyrelsens sammanställning visar att cirka 4 procent av statsbidraget har använts till administrativa kostnader (tabell 3), vilket är i samma nivå som förra året.

Om organisationerna som beviljades statsbidrag 2019

Statsbidraget får enligt förordningen lämnas till organisationer som antingen är en riksorganisation eller en organisation med riksintresse¹. Av de organisationer som beviljades medel var 56 riksorganisationer eller organisationer med riksintresse. Vidare var fem organisationer en sammanslutning av andra riksorganisationer eller trossamfund, så kallade paraplyorganisationer.

I återslagberättelsen framgår att organisationernas storlek, uppbyggnad och struktur varierar kraftigt. Vissa organisationer har lokalföreningar spridda över landet medan andra finns på någon enstaka ort. Det finns också organisationer som har centralt anslutna medlemmar och andra vars medlemmar är anslutna till deras lokalföreningar runt om i landet. Paraplyorganisationer har en helt annan uppbyggnad än de övriga organisationerna. Dessa har andra riksorganisationer som medlemmar som i sin tur kan vara mycket stora, t.ex. för att de har olika trossamfund som medlemmar.

Enligt förordningen ska organisationer som beviljas medel redovisa hur många medlemmar de har. Detta krav grundar sig i regeringens önskan att se hur många individer som är engagerade i sociala organisationer men också hur antalet medlemmar förändras över tid. Antalet medlemmar påverkar dock inte bidragets storlek. Paraplyorganisationer som har andra organisationer som medlemmar behöver dock inte redovisa antal personer som är medlemmar i de olika medlemsorganisationerna, för deras del är det tillräckligt att ange hur många organisationer de har som medlemmar.

Nedan redovisas en sammanställning över hur många medlemmar organisationerna hade anslutna i början av bidragsåret 2019. I bilaga 2, tabell 1-5, redovisas motsvarande uppgifter per organisation, där framgår det också hur många medlemmar organisationerna hade i slutet av året för att se medlemsutvecklingen.

Tabell 4. Organisationer och antal medlemmar i januari 2019

	1-500	501-5 000	5 001-15 000	15 000- uppåt	Totalt
Riksorganisationer eller organisationer av riksintresse	24	17	11	4	56
Sammanslutningar av riksorganisationer eller trossamfund (paraplyorganisationer)	4	-	-	1*	5
Totalt	28	17	11	5	61

Källa: Organisationernas återslagberättelse av 2019 års statsbidrag

* En paraplyorganisation, Hela människan, har redovisat personer som är medlemmar i trossamfund, övriga organisationer har redovisat andra organisationer som är medlemmar.

Uppföljningen visar att 43 procent (24 av 56) av riksorganisationerna och organisationerna med riksintresse är relativt små med mindre än 500 medlemmar, 16 av dessa har ökat sitt medlemsantal under året medan 7 organisationer har minskat sitt medlemsantal och en ligger kvar på samma nivå som

¹ En riksorganisation är en organisation som är riksomfattande och har verksamhet som riktar sig till och stöder medlemsföreningar på regional eller lokal nivå. En organisation med riksintresse behöver inte vara riksomfattande men ska vara av nationellt intresse.

året innan. Därefter har 30 procent av organisationerna (17 av 56) ett medlemsantal mellan 501 och 5 000 medlemmar och av dessa har 10 stycken ett ökat medlemsantal under året med 6 organisationer har fått färre medlemmar. Vidare har cirka 20 procent (11 av 56) av organisationerna ett medlemsantal mellan 5 001 till 15 000 medlemmar i januari 2019. En ganska stor del av dessa har redovisat ett minskat medlemsantal i slutet av året. Slutligen har en mindre del av riksorganisationerna eller organisationer med riksintresse mer än 15 000 medlemmar i slutet av 2019. I denna grupp redovisar två organisationer ett ökat medlemsantal i slutet av året medan en organisation visar ett minskat medlemsantal.

När det gäller paraplyorganisationerna varierar medlemsantalet från några få till över 15 000 medlemmar, och här är redovisningen av medlemmar komplex. Som nämnts tidigare har organisationen *Hela människan* i sin återrapportering redovisat personer som är medlemmar i trossamfund och sticker därför ut med ett medlemsantal över 15 000 medlemmar, medan övriga paraplyorganisationer redovisar organisationer som är medlemmar. En av fem paraplyorganisationer har ökat sitt medlemsantal under året och två har minskat sitt medlemsantal (se bilaga 2, tabell 1-5).

Mål- och resultatstyrning ett utvecklingsområde

I förordningen för statsbidraget finns det krav på mål- och resultatstyrning hos organisationerna som får del av statsbidraget. I bedömningen av ansökan och vid granskningen av återrapporteringen har Socialstyrelsen därför lagt stor vikt vid att det finns en god mål- och resultatstyrning beskriven i organisationernas redovisningar. I återrapporteringen har organisationerna fått ange verksamhetsmål, målgrupp/-er samt vilka aktiviteter de har genomfört för att uppnå målen. De har också fått ange vilka konkreta mätbara resultat som aktiviteterna har lett till.

Vid granskningen av återrapporteringen har sakkunniga på Socialstyrelsen fått uppskatta hur väl organisationerna har en sammanhängande mål- och resultatstyrning på en skala från 1-3, där 1 motsvarar i låg utsträckning, 2 motsvarar i medelhög utsträckning och 3 motsvarar i hög utsträckning. Socialstyrelsens bedömning är att en tredjedel av organisationerna har en sammanhängande mål- och resultatstyrning i hög utsträckning, medan två tredjedelar har detta i låg till medelhög utsträckning. Organisationer som har bedömts ha en sammanhängande mål- och resultatstyrning i låg utsträckning har minskat 2019 jämfört med 2018, vilket visar på en förbättring av organisationernas mål- och resultatstyrning det aktuella bidragsåret. Ett flertal av organisationerna saknar dock fortfarande en tydlig styrning av verksamheten mot mål och resultat, vilket innebär att det även fortsättningsvis finns utvecklingspotential inom området.

God måluppfyllelse hos organisationerna

Samtliga organisationer som har beviljats medel har i återrapporteringen fått uppskatta hur väl de har lyckats uppfylla de mål som de har satt upp för bidraget. De fick göra en sammanfattande bedömning utifrån en femgradig

skala mellan 1–5 där 1 motsvarar i låg utsträckning och 5 motsvarar i hög utsträckning. I nedanstående tabell redovisas resultatet från deras bedömningar.

Tabell 5. Organisationernas egen bedömning av utfört arbete inom ramen för statsbidraget (verksamhetsbidraget)

Frågor om den egna verksamheten	Andel jourer som har svarat "i ganska hög utsträckning" eller "hög utsträckning" (n=61)
Arbetet har bedrivits enligt plan för användning av statsbidraget	100%
Uppfyllt målen med statsbidraget	100%
Uppnått förväntade resultat under året	98%

Av tabellen framgår att samtliga organisationer bedömer att arbetet har bedrivits enligt plan för användningen av statsbidraget samt att de har uppfyllt målen med verksamheten i ganska hög eller hög utsträckning. Vidare bedömer majoriteten av organisationerna att de har uppnått förväntade resultat i ganska hög eller hög utsträckning vilket är i samma nivå som föregående år.

Verksamhet som har finansierats med statsbidraget

I återrapporteringen har organisationerna fått redogöra för hur de har använt medlen inom de olika områdena som anges i förordningen. Det är vanligt att en organisation bedriver verksamhet inom fler områden än det område som den har beviljats medel för. Nedan redovisas antal och andel organisationer som har varit verksamma per område.

Tabell 6. Organisationer som bedriver verksamhet per område

Område	Antal organisationer	Andel Organisationer (n=61)
Utsatta barn och deras familjer	46	75%
Främja en god hälsa i befolkningen	43	70%
Alkohol och narkotika	30	49%
Motverka våld mot kvinnor	28	46%
Främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg	21	34%
Ge stöd till efterlevande personer	14	23%

Källa: Organisationernas återrapportering av 2019 års statsbidrag

Av tabellen framgår att en stor del av organisationerna har bedrivit verksamhet inom området utsatta barn och deras familjer (75 procent) och främja god hälsa i befolkningen (70 procent).

I återrapporteringen har organisationerna även fått redogöra för hur de har använt statsbidraget i förhållande till de syften som anges i förordningen.

Tabell 7. Organisationernas användning av medlen i förhållande till statsbidragets syfte

Aktiviteter/insatser	Antal organisationer	Andel Organisationer (n=61)
Förebyggande och socialt stödjande arbete	60	98%
Informations- och opinionsbildande arbete	58	95%
Verka för att människor i en utsatt levnadssituation, kan förbättra sina levnadsvillkor	56	92%
Hälsofrämjande verksamhet	50	82%
Verka för att människor i en utsatt levnadssituation kan påverka och delta i samhällsutvecklingen	50	82%
Skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen	45	74%
Stöd till lokalt arbete	44	72%
Stöd till samordning	40	66%

Källa: Organisationernas återrapportering av 2019 års statsbidrag

Av tabellen framgår att majoriteten av organisationerna har arbetat med insatser och aktiviteter som rör flera av syftena som anges i förordningen. Liksom tidigare år har det varit vanligast att de har bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete samt informations- och opinionsbildande arbete. För 2019 har det därtill varit lika vanligt att organisationerna har arbetat med att verka för att människor i en utsatt levnadssituation kan förbättra sina levnadsvillkor. En stor del av organisationerna har även arbetat med hälsofrämjande verksamhet samt för att människor i en svår livssituation ska kunna påverka och delta i samhällsutvecklingen. Mer än hälften av organisationerna har därtill arbetat med att ge stöd till samordning och lokalt arbete.

Denna bild stämmer även väl överens med hur organisationerna har svarat inom respektive område som de har beviljats medel. Nedan följer en övergripande sammanfattning av organisationernas verksamhet per område.

Alkohol och narkotika

Sammanlagt har 24 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området alkohol och narkotika (se tabell 1). Totalt tilldelades området cirka 31 miljoner kronor vilket motsvarar 32 procent av det totala statsbidraget. Alkohol och narkotika är fortsatt det största området räknat till antalet organisationer som har beviljats medel men inte räknat till andelen av det totala statsbidraget som i det här avseendet är det näst största området. Det har tillkommit två nya bidragsmottagare för året, LP-vännernas Kamratförening och Riksföreningen Sveriges stadsmissioner. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel per organisation inom området.

Majoriteten av organisationerna uppger att de utöver området alkohol och narkotika har bedrivit verksamhet inom något eller några av områdena som anges i förordningen. Vidare uppger merparten att de har arbetat med flertalet av syftena som anges i förordningen. Samtliga organisationer redovisar att de har kunnat genomföra planerad verksamhet i ganska hög eller hög utsträckning. Situationen är likartad huruvida de har uppfyllt målen i förhållande till syftet med statsbidraget samt uppnå förväntade resultat.

I åiterrapporteringen redovisar organisationerna att de har använt statsbidraget till förebyggande och stödjande arbete som anses vara en central del i deras verksamhet. Det förebyggande arbetet har skett i form av påverkansarbete eller informationsinsatser riktade till politiker, myndigheter och yrkesverksamma som kommer i kontakt med målgruppen, liksom personer som är i riskzonen eller som befinner sig i missbruk eller beroende, samt anhöriga och allmänheten. Det opinionsbildande arbetet har skett på nationell och lokal nivå och handlar bl.a. om att svara på remisser inom området, delta i olika former av dialog med regeringen eller delta i nätverk, skriva debattartiklar och delta i eller arrangera konferenser och seminarier för att diskutera frågorna och göra sina röster hörda för att skapa en förändring. Ett exempel på påverkansarbete som flera organisationer har rapporterat är att de följer frågan om legalisering av cannabis mot bakgrund av att de verkar för en restriktiv alkohol- och narkotikapolitik.

Organisationerna anger vidare att de följer kunskapsutvecklingen inom området och håller sina lokala föreningar uppdaterade, de informerar även om sina frågor till personer i målgruppen och andra aktörer för att sprida kunskap om alkohol och droger och metoder för att motverka droganvändning.

Ett flertal av organisationerna som bedriver stödjande arbete anger att de driver en öppen social verksamhet i en alkohol- och drogfrimiljö för att stödja personer att bryta ett missbruk eller beroende. Det kan t.ex. handla om att tillhandahålla samtalsstöd och rådgivning, kontakt med myndigheter, möjlighet att sköta sin egen hygien, riktade motions- och friskvårdsaktiviteter, kontakt med olika sjukvårdsenheter, meningsfull sysselsättning, särskilda insatser för kvinnor med missbruk eller boendelösningar för hemlösa. Några av dem anger även att de bedriver uppsökande verksamhet på t.ex. dagverksamheter för att få kontakt med hemlösa som har ett missbruk för att erbjuda dem stöd och hjälp att förbättra sin livssituation. Flera organisationer uppger vidare att de erbjuder drogfria mötesplatser till unga som är i riskzon för missbruk av droger, kriminalitet och på väg in i ett destruktivt levnadssätt. Organisationen fungerar i det här fallet som en lots mellan unga och myndigheter. De här organisationerna har också gett stödsamtal i form av motiverande samtal (MI), anordnat aktiviteter i lokalerna under kritiska perioder under året som midsommar, jul och nyår eller anordnat lägerverksamhet. En organisation anger att deras stödverksamhet är inriktad på att ge stöd till invandrande familjer som lever i riskzon för beroende, och framhåller vikten av en kultur- och språkanpassad vård och behandling för utrikesfödda personer med beroendeproblematik.

Exempel på genomförd verksamhet

Organisationerna ger också olika exempel på genomförda aktiviteter som varit effektiva för att nå målen som angetts i ansökan om statsbidrag. Exempelvis nämner Alna Sverige förening lanseringen av en digital checklista som hjälpmedel för chefer och HR att tidigt identifiera riskbruk och skadligt bruk på arbetsplatsen, och utifrån det tillhandahålla kunskap om hur de ska agera för att förebygga negativa konsekvenser i arbetslivet när det gäller alkohol, läkemedel, spel och illegala droger. KSAN nämner sina informationskampanjer i ANDT-frågor ur ett kvinnoperspektiv, samt kunskapsseminarier och

samarbeten kring äldres alkohol- och läkemedelskonsumtion i kombination som hälsorisk. Motormännens riksförbund tar bl.a. upp Trafiknykterhetens dag som de har arrangerat i flera år i syfte att öka förståelsen för rattfylleri-problemets orsaker och konsekvenser. Convictus kansli som värnar om hemlösas/drogberoendes hälsa och som bl.a. informerar målgruppen om hiv/hepatit, tar upp det nya samarbetet med Regionalt cancercentrum som gynnar målgruppens möjligheter till en god hälsa.

Utsatta barn och deras familjer

Sammanlagt har 17 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området utsatta barn och deras familjer (se tabell 1). Totalt har området tilldelats cirka 19,4 miljoner kronor vilket är 20 procent av det totala statsbidraget. Detta är det näst största området räknat till antalet beviljade organisationer men inte sett till andel av statsbidraget. Det har tillkommit en ny bidragsmottagare för året, Actionaid International Sweden, vars syfte är att ge stöd till flickor och kvinnor som är drabbade eller riskerar att drabbas av kvinnlig könsstympning (KKS). I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel per organisation inom området.

I återrapporteringen framgår att alla utom fyra organisationer även har bedrivit verksamhet inom något av de andra områdena som anges i förordningen. Flertalet har också arbetat med alla syften som anges i förordningen där samtliga har bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete. Samtliga organisationer redovisar att de har genomfört verksamhet enligt plan i ganska hög eller hög utsträckning. Likaså uppger organisationerna att de har uppfyllt målen i förhållande till syftet i förordningen. Alla utom en organisation uppger att de har uppnått förväntade resultat i ganska hög eller hög utsträckning.

Organisationerna beskriver att de har använt statsbidraget till att vara röstbärare, och att genom utbildning, kunskapsspridning och opinionsbildning verka för att skapa bättre förutsättningar för sina målgrupper i samhället. Organisationerna som har regionalt och lokalt anslutna föreningar beskriver också hur de stödjer de lokala verksamheterna. Exempelvis följer de kunskapsutvecklingen inom området och håller sina medlemmar uppdaterade via t.ex. nyhetsbrev, information på hemsidan och via nationella konferenser eller träffar för kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte. De utbildar även yrkesverksamma för att bidra till ett ökat medvetande om gruppens livsvillkor och behov. Flera organisationer har även arbetat för att hitta lösningar för att förenkla den interna kommunikationen i organisationen, t.ex. via molntjänstbaserade IT-stöd. Organisationerna tar vidare upp att de kontinuerligt följer de lokala föreningarnas arbete och hämtar in statistik för nationella sammanställningar. Merparten av organisationerna lyfter fram att de arbetar för att göra barn och unga delaktiga i verksamheten, samt att de verkar utifrån barnkonventionen och barnens rättigheter i samhället.

Ett flertal av organisationerna har använt statsbidraget till att bedriva stödverksamhet för sina målgrupper som bl.a. rör barn som har upplevt missbruk eller våld i hemmet, barn till frihetsberövade föräldrar, familjehemsplacerade barn, ensamkommande barn som behöver hjälp med att efterforska anhöriga, barn som har blivit utsatta för sexuella övergrep eller flickor som har drabbats eller riskerar att bli drabbade av kvinnlig könsstympning samt unga

transpersoner. Dessa organisationer erbjuder vanligtvis stödsamtal enskilt eller i grupp eller förmedlar kontakt med olika aktörer för att barnen ska få vidare hjälp. Flera erbjuder även stöd via jourtelefon, mejl, chatt, sociala medier eller hemsidor där det finns möjlighet att läsa, se på filmer eller lyssna på poddar om ämnen som rör barn och unga och det stöd de är i behov av.

Några organisationer är inriktade på att stödja familjehem, jourhem och kontakt- och stödfamiljer och arbetar aktivt för att utveckla familjehemsvården. En verksamhet har t.ex. anordnat läger för familjehemmens hela familjer för att stärka gemenskapen och förståelsen mellan biologiska och familjehemsplacerade barn och ungdomar. I lägret har barnen/ungdomarna och familjehemsföräldrarna fått träffa andra i samma situation där de har haft möjlighet att samtala och utbyta erfarenheter, få kunskap och stöd av varandra.

Exempel på genomförd verksamhet

Organisationerna redovisar i återrapporteringen olika exempel på genomförda aktiviteter som varit effektiva för att nå målen som angetts i ansökan om statsbidrag. Exempelvis nämner ECPAT Sverige, som arbetar med att sprida kunskap om sexuell exploatering av barn som en del i det förebyggande arbetet att se till att inga barn utsätts för sexuella övergrepp, att de med medlen har kunnat utveckla en digital anmälningssida (hotline) för misstänkt exploatering av barn. Organisationen har även använt medlen för att stärka sitt samarbete med internationella organisationer som har likande anmälningssidor för att möjliggöra att fler barn kan identifieras och tas ur en eventuell pågående övergreppssituation. RFSU Ungdom nämner sin informations- och stödmejl som varit i drift under 2019 och som de menar har varit effektivt för att öka unga transpersoners psykiska och fysiska hälsa. Med statsbidraget har de även arrangerat lägerverksamhet där det har funnits ett stort behov och intresse hos unga transpersoner för att träffa andra ungdomar i samma situation. Organisationen Maskrosbarn nämner också lägerverksamhet som en effektiv aktivitet för att ge barnen det stöd och omsorg som de behöver. Som ett sista exempel tar organisationen Bris upp sina och andra barnrättsorganisationer arbete för att barnkonventionen har blivit svenska lag.

Motverka våld mot kvinnor

Sammanlagt har 7 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området att motverka våld mot kvinnor (se tabell 1). Detta område har tilldelats störst del av statsbidraget motsvarande ett belopp på cirka 37,5 miljoner kronor, vilket är 39 procent av det totala statsbidraget, samtidigt som det omfattar relativt få organisationer. Ingen av organisationerna är ny som bidragsmottagare. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel per organisation inom området.

Av återrapporteringen framgår att sex av sju organisationer har bedrivit verksamhet inom något av de andra områdena som anges i förordningen. Majoriteten har verkat inom området att främja en god hälsa i befolkningen och utsatta barn och deras familjer. Merparten av organisationerna har också arbetat med alla syften som anges i förordningen. Samtliga organisationer re-

dovisar att de har kunnat genomföra planerad verksamhet, uppfyllt målen enligt syftet som anges i förordningen och uppnått förväntade resultat i ganska hög eller hög utsträckning.

Organisationerna beskriver att de med statsbidraget har arbetat förebyggande med olika typer av informationsinsatser och opinionsbildande arbete för att uppmärksamma och förebygga våld i nära relationer i samhället, det kan t.ex. handla om utbildningsinsatser till politiker, yrkesverksamma som kommer i kontakt med målgruppen, eller riktade informationskampanjer till skolan, sjukvården eller till allmänheten. För organisationer som har lokala jourer eller grupper anslutna till sig är medlemsorganisationerna den primära målgruppen som får olika typ av stöd för att de i sin tur ska kunna ge ett kunskapsbaserat och relevant stöd till våldsutsatta kvinnor och flickor liksom barn som bevittnat/upplevt våld samt personer som har varit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Stödet handlar t.ex. om att stärka de organisatoriska och kompetensmässiga förutsättningarna hos de lokala jourerna eller grupperna. De tre organisationerna GAPF, Rise och Terrafem som även bedriver stödjande verksamhet direkt till målgruppen, beskriver att de tillhandahåller stöd via t.ex. stödtelefon, stödmejl och personliga samtal.

Exempel på genomförd verksamhet

Som exempel på aktiviteter som varit mest effektiva för att uppnå de mål som angetts i ansökan om statsbidrag nämner Brottsofferjouren Sverige, Roks, Unizon och Män för jämställdhet de utbildningar, temakonferenser och aktiviteter organisationerna genomfört för att vidareutbilda och höja kompetensen hos sina lokala föreningar eller grupper. Män för jämställdhet, som är ett nätverk för att engagera män mot mäns våld mot kvinnor, tar även upp det nätverkande arbetet, att bygga förtroendefulla relationer med tjänstemän och beslutsfattare på relevanta myndigheter och regeringskansli och på så sätt få fler möjligheter att påverka hur beslut och insatser utformas på politisk nivå. Här tar de upp deltagandet i CSW-kommissionens (FN:s kommission för kvinnors ställning) årliga möte, som ett exempel från 2019. Roks och Unizon tar också upp detta som exempel, där Unizon menar att skapa medvetenhet om mäns dödliga våld mot kvinnor har varit helt avgörande och framhåller bl.a. arbetet med den nationella kunskapshöjande konferensen *Dödsorsak: Kvinna* som har arrangerats tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten. Att rangordna kommunernas ansvarstagande genom Kvinnofridsbarometern tar Unizon upp som ett ytterligare exempel på en avgörande effekt för att stimulera kommunernas arbete. GAPF tar upp en internationell konferens som genomfördes i januari 2019 som ett lyckat exempel på att skapa opinionsbildning, debatt och synlighet kring hur integrationsutmaningar kan förstås och åtgärdas samt hur nyanländas introduktion och integration bör se ut. Organisationen nämner även paneldiskussionerna under Almedalen som ett effektivt sätt att belysa integrations- och introduktionsutmaningar i det svenska samhället och sätt att förstå och åtgärda dessa.

Stöd till efterlevande personer

Sammanlagt har 6 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området att ge stöd till efterlevande personer (se tabell 1). Detta område

hör till ett av de minsta sett till antalet beviljande organisationer och andel av statsbidraget. Området har tilldelats ett belopp på 1,9 miljoner kronor vilket är 2 procent av det totala statsbidraget. Ingen av organisationerna är nya bidragsmottagare. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel per organisation inom området.

Av återrapporteringen framgår att alla organisationer utom två har bedrivit verksamhet inom något av de andra områdena som anges i förordningen. Flertalet har bedrivit verksamhet inom området att främja god hälsa i befolkningen och området utsatta barn och deras familjer. Organisationerna har vidare arbetat med flertalet av syftena som anges i förordningen. Samtliga organisationer uppger att de har kunnat genomföra verksamhet enligt plan i ganska hög eller hög utsträckning. Likaså har de uppfyllt målen i förhållande till syftet som anges i förordningen samt uppnått förväntade resultat.

Organisationerna beskriver att de har använt statsbidraget till att öka, utveckla och förbättra stödverksamheten till personer, t.ex. barn, unga, föräldrar eller nära anhöriga, som har eller kommer att förlora en närstående i dödsfall. Det kan t.ex. handla om kompetensutveckling av stödpersoner via föreläsningar eller utbildningsdagar eller genomföra informationskampanjer för att nå ut till fler efterlevande om vilket stöd de tillhandahåller.

Exempel på genomförd verksamhet

Spädbarnsfonden har exempelvis använt statsbidraget till att etablera kontakt med sjukhusen för att det i framtiden ska finnas minnespåsar på alla sjukhus att dela ut till föräldrar som mist sitt barn. Minnespåsen en enkel vit tygpåse som innehåller informationsmaterial som kan underlätta för vården att ge föräldrar ett bra bemötande. I samband med överlämning av minnespåsarna informerar Spädbarnsfondens aktiva om hur rutiner och bemötande av drabbade föräldrar kan stärkas. Organisationen har också använt medlen till att arrangera en nationell familjehelg som ett viktigt led i rehabiliteringen efter förlusten av ett barn eller ett syskon. Vidare har de använt medlen till att stärka sina lokala stöddistrikt runt om i landet, för att kunna bygga ut det direkta och personliga stödet, bl.a. genom en årlig utbildning av nya stödpersoner.

Främja en god hälsa i befolkningen

Sammanlagt har 5 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området att främja en god hälsa i befolkningen (se tabell 1). Området har tilldelats ett belopp på närmare 1,6 miljoner kronor vilket är cirka 2 procent av det totala statsbidraget. Detta är det minsta området sett till andel av statsbidraget, det är också få organisationer som har beviljats medel inom området i förhållande till antalet organisationer som har ansökt om medel. Vidare har området lägst andel beviljat belopp i förhållande till sökt belopp jämfört med de övriga områdena. Det har tillkommit en ny bidragsmottagare för året, Jourhavande medmänniska, som är en ideell förening som bedriver jourtelefon- och chattverksamhet för alla människor som önskar någon att tala med. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel per organisation inom området.

Av återrapporteringen framgår att fyra av fem organisationer har bedrivit verksamhet inom något av de andra områden som anges i förordningen där flertalet har varit verksamma inom området att ge stöd till efterlevande personer. Merparten av organisationerna har arbetat med alla syften som anges i förordningen. Organisationerna redovisar att de har en god mål- och resultatstyrning. Samtliga organisationer har kunnat genomföra planerad verksamhet i ganska hög eller hög utsträckning. Likaså bedömer de att de har uppfyllt målen i förhållande till syftet i förordningen samt uppnått förväntade resultat.

Organisationerna beskriver i återrapporteringen att de har använt statsbidraget till att sprida kunskap och bilda opinion i sina frågor som bl.a. rör psykisk ohälsa och fetma som kronisk sjukdom. De har exempelvis använt bidraget till att utbilda volontärer och stödarbetare, ta fram nya plattformar för kommunikation med sina målgrupper (chatt), samt finansiera informationsinsatser t.ex. medlemstidning till målgrupp, olika intressenter och beslutsfattare.

Exempel på genomförd verksamhet

Organisationen Äldrekontakt har exempelvis använt statsbidraget för att starta upp lokalgrupper på flera orter för ensamma äldre. De har nått ut till målgruppen genom att upprätta samverkan med lokala aktörer på respektive ort som arbetar med äldre och kommer i kontakt med ensamhet, som i sin tur har hänvisat äldre i behov till verksamheten. De har haft kontakt med både kommunala och privata aktörer inom äldreomsorgen. Organisationen har också gjort utskick till ensamhushåll över 75 år med information om föreningen samt ökat den lokala kännedomen via t.ex. lokaltidningar och lokalradio.

Främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg

Sammanlagt har 1 av 61 organisationer beviljats statsbidrag för verksamhet inom området att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg (se tabell 1). Organisationen Famna som har till uppgift att verka för tillväxt och utveckling för idéburen välfärd utan vinstsyfte, har tilldelats 3 miljoner kronor vilket är 3 procent av det totala statsbidraget. Organisationen har tidigare beviljats medel inom ramen för statsbidraget. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel för organisationen.

Av återrapporteringen framgår att Famna endast har bedrivit verksamhet inom området idéburen vård och omsorg, vidare har organisationen arbetat med alla syften som anges i förordningen. Organisationen bedömer att verksamheten har bedrivits enligt plan, målen har uppfyllts enligt syftet i förordningen och förväntade resultat har uppnåtts i ganska hög utsträckning.

Famna beskriver att de har använt statsbidraget till att främja utvecklingen av idéburen vård och social omsorg genom information och opinionsbildande arbete för ökad kännedom hos myndigheter, SKR, kommuner och regioner, riksdag och regering, liksom hos intresseorganisationer som fackliga och arbetsgivarorganisationer. Deras mål är att insatserna ska leda till en ökad förståelse och kunskap om organisationer och företag som bedriver idéburen välfärd utan vinstsyfte och utan vinstutdelning.

Med medlen har organisationen genomfört politikermöten, utredningsdeltagande, svarat på remisser, deltagit i dialogmöten och nätverk, t.ex. NOD (Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället) och medverkat i Almedalen i seminarier, paneler och för att knyta kontakter, träffa beslutsfattare. Famna har också medverkat som talare och i paneldebatt vid konferensen *Pact for Impact* i Paris den 10-11 juli 2019. Vidare har organisationen använt delar av statsbidraget för att driva på att idéburet offentligt partnerskap (IOP) som samverkansform ska spridas samt argumenterat för att IOP behöver få en egen ramlag.

Ej hänfört till huvudområde

Slutligen har organisationen Forum, som verkar för att civilsamhället ska ses som en central del av samhällsutvecklingen såväl för demokratin som för välfärden, beviljats statsbidrag (se tabell 1). Organisationens verksamhet har bedömts verka inom fyra av fem av förordningens områden och redovisas därför separat. Denna organisation har tilldelats cirka 1,9 miljoner kronor vilket är 2 procent av det totala statsbidraget. Organisationen har även beviljats medel tidigare år. I bilaga 1 redovisas fördelade och förbrukade medel för organisationen.

Organisationen redovisar i åiterrapporteringen att den har verkat inom alla områden förutom området stöd till efterlevande, vidare har organisationen arbetat med alla syften som anges i förordningen. Organisationen har med statsbidraget arbetat opinionsdrivande och stödjande kring IOP. De har t.ex. medverkat i statliga utredningar som rör civilsamhällets förutsättningar, varit remissinstans i utredningar som rör möjligheten att engagera sig ideellt och driva en ideell organisation, genomfört dialog och påverkansarbete gentemot myndigheter och politiker i frågan om civilsamhällets roll i arbetsmarknadsfrågan, deltagit i styrgruppen för nationella överenskommelsen, genomfört kampanjen *Paxarplats* under Almedalsveckan. Vidare har de gett råd och stöd till ett 60-tal organisationer om IOP. De redovisar att de nu finns över 100 partnerskap i Sverige där kommuner och idéburna aktörer bedriver socialt arbete.

Organisationen har också använt statsbidraget till att driva Forums digitala nyhetsbrev samt vidareutvecklat och drivit Forums digitala kommunikationskanaler inklusive hemsida. Som exempel på en effektiv insats för att nå uppsatta mål nämner organisationen arbetet med att utveckla verktyg för att underlätta för idéburna organisationer att bedriva sin verksamhet. Här driver organisationen verksamheterna Volontärbyrån och Ideella jobb. Genom driften av Volontärbyrån och dess kommunikationskanaler har de sett en ökning av antalet anmälda volontärer och att intresset för att engagera sig ideellt fortsatt är högt. De har skett en ökning av besöken till sajten och intresseanmälningarna till uppdragen har ökat.

Erfarenheter av statsbidraget

Organisationerna är överlag positiva till statsbidraget där flera kommenterar att det utgör en viktig del av deras finansiering av verksamheten som bidrar till kontinuitet och att verksamheten kan utvecklas. Vidare är de positiva till

myndighetens arbete med att digitalisera ansöknings- och återrapporteringsförfarandet och att Socialstyrelsen informerar om sina utlysningar av statsbidrag via elektroniska nyhetsbrev.

Organisationerna framför också kritiska synpunkter där flera vill se en stabilare finansiering av sin verksamhet, framförallt att stödet blir mer långsiktigt (längre än ett år) och att beslut och utbetalning av medel sker tidigare än idag, dvs. innan räkenskapsårets början, vilket skulle underlätta planeringen med t.ex. bemanningen. Några organisationer anser att medlen även skulle behöva fördelas som ett organisationsbidrag, särskilt för mindre organisationer, för att de ska kunna upprätthålla grundläggande funktioner för en nationell organisation.

Flera organisationer kommenterar att de har beviljats ett lägre belopp än de hade ansökt om eller att det beviljade beloppet har minskat över tid vilket har varit ett bekymmer eftersom de är beroende av medlen för att bedriva verksamhet. Ett sänkt belopp innebär att de har eller kommer att behöva avsluta projekt eller samarbeten som de tidigare har kunnat finansiera med statsbidraget. En organisation anser att anslaget borde följa gällande samhällsutveckling och konsumentprisindex (KPI) för att kunna upprätthålla bifallsnivåer även om det tillkommer nya organisationer som beviljas medel inom ramen för statsbidraget.

Vidare efterfrågar organisationer tydligare anvisningar eller dialog med myndigheten om vad som förväntas av dem när de ansöker om medel, t.ex. hur mycket de kan söka och förväntas få samt skäl till olika beloppsnivåer för att därefter kunna förbereda en ansökan som ligger i linje med detta. Som det är nu har organisationerna förberett en betydligt mer omfattande ansökan än vad Socialstyrelsen har beviljat medel för. Några skulle även vilja se att Socialstyrelsens beslut om medel blir mer informativa, där det bättre framgår på vilka grunder som organisationen beviljas medel och för vilka exakta mål. Då flera av dem har beviljats ett lägre belopp än vad de ansökt om skulle detta underlätta förståelsen för vad de förväntas genomföra inom den reviderade budgeten.

Slutligen kommenterar en organisation myndighetens fördelning av ansökningar per område för bedömning och beslut om medel. Idag beslutar Socialstyrelsen inom vilket område en ansökan ska behandlas även om en organisation är verksam inom flera områden. Organisation menar att förordningen inte anger hur fördelningen av bidrag ska ske och önskar själv få definiera sitt arbete och inom vilket område den ska behandlas i myndighetens bidragsgivning, samt att det ska vara möjligt att ansöka och beviljas medel inom flera områden än ett.

Socialstyrelsens kommentarer

Socialstyrelsen har i enlighet med uppdraget fördelat 96 376 000 kronor till 61 organisationer inom olika områden som anges i förordningen. I stort sett har hela statsbidraget förbrukats och 0,2 procent av medlen ska återbetalas till Socialstyrelsen. Socialstyrelsen har granskat inkomna ansökningar och kan konstatera att samtliga organisationer har använt bidraget enligt villkoren för statsbidraget. Socialstyrelsen kan också konstatera att organisationernas arbete med att utveckla en god mål- och resultatstyrning går åt rätt håll även om detta arbete behöver stärkas ytterligare.

Socialstyrelsen bedömer utifrån organisationernas åiterrapporteringar att syftet med statsbidraget har främjats. Statsbidraget har finansierat verksamhet inom förordningens olika områden och organisationerna har använt medlen för flera syften för att förbättra villkoren för människor som befinner sig i en utsatt situation. Merparten har bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete, informations- och opinionsbildande arbete samt verkat för att människor i en utsatt levnadssituation kan förbättra sina levnadsvillkor och påverka och delta i samhällsutvecklingen. En stor del har också arbetat med hälsofrämjande insatser och med insatser som har kommit deras lokala eller samordnande arbete till del.

När det gäller kravet på organisationerna att redovisa medlemsantal (dvs. antal personer som är medlemmar) har detta varit svårt att uppfylla för de organisationer som är paraplyorganisationer eller på något annat sätt organiserar andra organisationer som i sig är rikstäckande organisationer. Dessa har därför fått rapportera hur många organisationer de har som medlemmar. Hur organisationerna ska redovisa medlemsantal kommer att ses över till nästa års åiterrapportering för att bidragsmottagarna bättre ska kunna redovisa hur många medlemmar som är enskilda personer och hur många som är andra organisationer. Vidare kommer uppgiften om vilka som betraktas som medlemmar, t.ex. betalande medlemmar eller inte, också att ses över och så att alla organisationer rapporterar på ett likvärdigt sätt.

Socialstyrelsen ser vissa utmaningar i bidragsgivningen i det här statsbidraget. I nuläget styrs bidraget via tre olika regleringsbrev och fyra olika anslagsposter som reglerar fördelning av medel till de olika områdena som anges i förordningen. Två anslagsposter (3:1, ap.3 och 1:6, ap.24) är öronmärkta för specifika områden i förordningen, medan övriga anslagsposter (4:7, ap.3 och 1:6, ap.2) får fördelas till flera områden. I det senare fallet uppstår det således konkurrens mellan områden och det kan bli komplext för myndighetens bedömningsgrupper att prioritera mellan områden. Vanligtvis brukar myndigheten prioritera mellan inkomna ansökningar och den organisation som har bäst förutsättningar att uppfylla syftet som anges i förordningen, men i det här fallet måste bedömningsgruppen även beakta tillgången på medel och att det blir en bra balans mellan områdena.

I uppföljningen av statsbidraget framkommer även att organisationer har haft svårt att förstå hur myndigheten fördelar medlen och de har bl.a. haft synpunkter på inom vilket område deras ansökan har behandlats eller att de skulle vilja ha möjlighet att beviljas medel inom flera områden. Som det ser

ut idag har organisationerna kunnat ansöka om medel inom ett eller flera områden i förordningen, medan myndigheten beslutar inom vilket huvudsakligt område ansökan ska behandlas. Detta är ett förfarande som myndigheten har tillämpat utifrån från 15 § i förordningen om att Socialstyrelsen ska redovisa fördelning av medel uppdelat på de olika områdena.

Här ser Socialstyrelsen olika lösningar på hur myndighetens bedömningsarbete skulle kunna förändras för att inte behöva prioritera mellan områden samt skapa bättre tydlighet för bidragsmottagarna om hur medlen fördelas. Ett förslag är att behålla nuvarande förordning men att medel öronmärks för alla områden i förordningen. Alternativt att en förordning upprättas per område med avsatta medel men det skulle innebära flera utlysningar och därmed mer administration för myndigheten men också mer arbete för bidragsmottagarna som måste göra fler ansökningar. Ett förslag är också att se över vilka områden som ska fördelas av Socialstyrelsen utifrån myndighetens ansvarsområden. Statsbidrag för att främja en god hälsa i befolkningen och att ge stöd till efterlevande personer skulle exempelvis kunna hanteras av Folkhälsomyndigheten. Likaså skulle statsbidrag som riktar sig till området att främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg kunna läggas i egen förordning eftersom vård och omsorg inte utgör självklara delar av det sociala området.

Myndigheten arbetar löpande med att se över bidragsgivningen utifrån synpunkter och eget utvecklingsarbete i syfte att skapa ett rättssäkert och användarvänligt ansöknings- och återrapporteringsförfarande. Socialstyrelsen har under året bl.a. arbetat med att digitalisera ansöknings- och återrapporteringsformuläret vilket har uppskattats av bidragsmottagarna.

Socialstyrelsen bedömer att organisationernas verksamheter har en tydlig koppling till mål 3 Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar och mål 8 Verka för full och produktiv sysselsättning i Agenda 2030 som beslutades av FN:s generalförsamling 2015.

Bilaga 1. Fördelning och förbrukning av 2019 års statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området

Beslutat 2019-01-07

Område - Alkohol och narkotika	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Alna Sverige förening	855 448	400 000	0
Convictus Kansli	740 200	740 000	0
Föreningen Choice	1 038 320	500 000	0
Föreningen Fanzingo	350 000	300 000	0
Hela Människan	6 922 000	3 750 000	0
IOGT-NTO	4 450 000	3 200 000	0
KSAN, Kvinnoorganisationernas samarbetsråd	3 231 040	2 150 000	0
LP-verksamhetens Riksorganisation	3 913 000	2 250 000	0
LP-vännernas Kamratförening	450 000	350 000	0
Motorförarnas Helnykterhetsförbund, MHF	5 000 000	2 900 000	0
Riksförbundet för hjälp åt Läkemedels- & Narkotikabrukare RFHL	5 551 950	2 100 000	0
Riksförbundet Föräldraföreningen Mot Narkotika, FMN	2 215 100	550 000	0
Riksförbundet Kontraktsmetoden	1 740 000	1 000 000	149 919
Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle	3 230 000	750 000	0
Riksförbundet SIMON	2 500 000	2 000 000	0
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner	5 400 000	500 000	0
RIKSKRIS, Riksförbundet Kriminellas Revansch i Samhället	2 900 000	1 900 000	0
Sveriges Blåbandsförbund	2 883 000	400 000	0
Sveriges Blåbands ungdom	2 636 402	350 000	0
Sällskapen Länkarnas Riksförbund	1 060 000	400 000	0
Unga drogförebyggare	1 932 000	550 000	0
Unga KRIS-förbundet	1 225 000	600 000	0
Ungdomens nykterhetsförbund, UNF	3 902 540	800 000	0
Verdandi	3 450 000	2 550 000	0
Totalt	67 576 000	30 990 000	149 919

Område - Utsatta barn och deras familjer	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Actionaid International Sweden	1 096 350	400 000	0
Anhöriga till sexuellt utsatta barn, ATSUB	900 000	350 000	0
Barnrättsbyrån Sverige	600 000	400 000	0
Bris	7 919 000	4 300 000	0
Buff Sverige	6 730 880	2 100 000	0
ECPAT Sverige	2 176 800	2 176 000	0
Familjehemmens Riksförbund	235 000	150 000	0
Familjevårdens Centralorganisation, FACO	770 000	250 000	0
FAS-föreningen	1 082 000	700 000	0
IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis	1 972 800	750 000	0
Knas hemma	1 731 600	600 000	5 752
Maskrosbarn	1 743 260	700 000	0
RFSL Ungdom	2 081 480	500 000	0
Riksförbundet frivilliga samhällsarbete, RFS	944 400	250 000	0
Svenska Röda korset	9 364 720	3 100 000	31 903
Sveriges Makalösa Föräldrar	2 500 000	1 700 000	0
Tjejzonen	2 800 000	1 000 000	0
Totalt	44 648 290	19 426 000	37 655

Område - Motverka våld mot kvinnor	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Brottsofferjouren Sverige	13 080 000	4 800 000	0
Män för Jämställdhet	5 000 000	2 660 000	0
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS)	16 940 863	13 400 000	0
Riksorganisationen GAPF, Glöm aldrig Pela och Fadime	2 240 000	350 000	0
Rise - Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp	1 398 600	250 000	0
Terrafem	3 411 683	1 800 000	0
Unizon	19 410 040	14 300 000	0
Totalt	61 481 186	37 560 000	0

Område- Stöd till efterlevande personer	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Randiga Huset	353 008	150 000	0
Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd, SPES	500 000	450 000	2 039
SAMS - Samarbete för människor i sorg	1 200 000	600 000	678
Spädbarnsfonden	1 700 913	300 000	0
VIMIL - Vi som mist någon mitt i livet	507 338	150 000	0
Vi som förlorat barn	900 000	250 000	0
Totalt	5 161 259	1 900 000	2 717

Område - Främja god hälsa i be- folkningen	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Förbundet S:t Lukas	1 958 124	300 000	0
Jourhavande medmänniska	165 000	160 000	0
Mind - föreningen psykisk hälsa	4 105 000	350 000	0
Riksförbundet HOBIS-Hälsa obero- ende av storlek	1 643 500	300 000	20 931
Äldrekontakt	540 800	440 000	0
Totalt	8 412 424	1 550 000	20 931

Område - Främja utvecklingen av idéburen vård och omsorg och Ej hänfört till huvudområde	Ansökta medel (kr)	Fördelade medel (kr)	Oförbrukade Medel (kr)
Famna	3 000 000	3 000 000	0
Totalt	3 000 000	3 000 000	0

Ej hänfört till huvudområde			
Forum	4 750 850	1 950 000	0
Totalt	4 750 850	1 950 000	0

* Summa alla områden	195 030 009	96 376 000	211 222
-----------------------------	--------------------	-------------------	----------------

* Oförbrukade belopp under 200 kronor är inte medräknade i redovisningen då dessa mindre belopp inte faktureras berörda bidragsmottagare.

Bilaga 2. Medlemsantal och medlemsutveckling

Tabell 1. Organisationer med upp till 500 medlemmar i januari år 2019, därefter medlemsutveckling i december 2019

Organisation	Antal medlemmar jan 2019	Antal medlemmar dec 2019	Medlemsutveckling under året
Alna Sverige förening	442	7	-435
Anhöriga till sexuellt utsatta barn, ATSUB	380	400	20
Barnrättsbyrån Sverige	34	36	2
Convictus Kansli	155	135	-20
Familjehemmens Riksförbund	225	235	10
Familjevårdens Centralorganisation, FACO	343	270	-73
FAMNA - Riksorganisationen för idéburen välfärd	90	95	5
FAS-föreningen	123	149	26
Föreningen Choice	60	90	30
Jourhavande medmänniska	136	140	4
Knas hemma	34	50	16
LP-vännernas Kamratförening	350	245	-105
Maskrosbarn	406	428	22
Randiga Huset	43	42	-1
RFSL Ungdom	0	1 561	1561
Riksförbundet för hjälp åt Läke- medels- & Narkotikabrukare RFHL	450	2 903	2453
Riksförbundet HOBS-Hälsa obero- ende av storlek	104	169	65
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner	9	10	1
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige	96	92	-4
Rise - Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp	420	421	1
Sveriges Makalösa Föräldrar	6	8	2
Terrafem	4	4	0
Tjejjonen	337	274	-63
Unga KRIS-förbundet	0	1 394	1394

Källa: Organisationernas åiterrapportering 2019

Tabell 2. Organisationer med 501–5 000 medlemmar i januari år 2019, därefter medlemsutveckling i december 2019

Organisation	Antal medlemmar jan 2019	Antal medlemmar dec 2019	Medlemsutveckling under året
Buff Sverige	4 383	4 528	145
Förbundet S:t Lukas	1 526	1 526	0
Föreningen Fanzingo	502	479	-23
Mind - föreningen psykisk hälsa	1 894	1 854	-40
Män för Jämställdhet	1 500	1 609	109
Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd, SPES	1 134	1 318	184
Riksförbundet Föräldraföreningen Mot Narkotika, FMN	1 300	1 397	97
Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle	1 236	1 182	-54
Riksförbundet SIMON	685	640	-45
RIKSKRIS, Riksförbundet Kriminellas Revansch i Samhället	1 356	1 969	613
Riksorganisationen GAPF, Glöm aldrig Pela och Fadime	2 277	2 352	75
Spädbarnsfonden	1 116	1 233	117
Sveriges Blåbandsungdom	1 200	1 300	100
Unga drogforebyggare	2 485	1 037	-1 448
VIMIL - Vi som mist någon mitt i livet	833	936	103
Vi som förlorat barn	1 307	1 300	-7
Äldrekontakt	1 366	1 718	352

Källa: Organisationernas återrapportering 2019

Tabell 3. Organisationer med 5 001–15 000 medlemmar i januari år 2019, därefter medlemsutveckling i december 2019

Organisation	Antal medlemmar jan 2019	Antal medlemmar dec 2019	Medlemsutveckling under året
Actionaid International Sweden	11 939	11 939	0
Bris	6 229	6 100	-129
Brottsofferjouren Sverige	5 786	5 863	77
IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis	11 750	9 708	-2 042
Motorförarnas Helnykterhetsförbund, MHF	11 916	11 203	-713
Riksförbundet frivilliga samhällsarbetsare, RFS	5 400	5 170	-230
Sveriges Blåbandsförbund	7 704	6 762	-942
Sällskapen Länkarnas Riksförbund	9 516	9 703	187
Ungdomens nykterhetsförbund, UNF	5 221	3 424	-1 797
Unizon	7 300	7 588	288
Verdandi	5 075	4 792	-283

Källa: Organisationernas återrapportering 2019

Tabell 4. Organisationer med fler än 15 000 medlemmar i januari år 2019, därefter medlemsutveckling i december 2019

Organisation	Antal medlemmar jan 2019	Antal medlemmar dec 2019	Medlemsutveckling under året
IOGT-NTO	26 652	25 972	-680
LP-verksamhetens Riksorganisation	85 613	87 000	1 387
Riksförbundet Kontraktsmetoden	40 000	40 000	0
Svenska Röda korset	112 846	122 719	9 873

Källa: Organisationernas återrapportering 2019

Tabell 5. Organisationer som är sammanslutningar av riksorganisationer eller trossamfund

Organisation	Antal medlemmar jan 2019	Antal medlemmar dec 2019	Medlemsutveckling under året
ECPAT Sverige	17	16	-1
Forum	39	40	1
KSAN, Kvinnoorganisationernas samarbetsråd	39	39	0
SAMS - Samarbete för människor i sorg	5	5	0
*Hela Människan	6 197 159	6 120 061	-77 098

Källa: Organisationernas återrapportering 2019

Organisationen har rapporterat personer som är medlemmar i trossamfund.